

Een topografische atlas van Nederlandse monumenten op handgeschilderde, Goudse tegels

Tussen 1930 en 1946 werden bij de kleinere, Goudse plateelfabrieken Zenith, Goedewaagen, Iris en Ivora honderden kleine tegels beschilderd met Nederlandse monumentale gebouwen en bijzondere plekken.

Op basis van 272 per provincie geordende tegels, in feite unica souvenirs van toen, is het mogelijk om op de expositie toeristische trips van meer dan 80 jaar terug te herbeleven.

In 1940 voelden 9 miljoen Nederlanders die woonden in 1059 gemeenten, zich nog nauw verbonden met hun kerken, raadhuisen, kastelen, poorten en markante panden. Gebouwen die toen ook echt centraal stonden in de gemeenschapsbeleving. Een identificatiemogelijkheid die anno 2022 bij 17,6 miljoen inwoners in 345 gemeenten weggevallen lijkt.

Via de sigarenman, de balie van hotels en restaurants waren de minischilderijtjes voor minder dan Hfl. 3 te koop. Met name Zenith-directeur Aart van der Want bereisde in de crisistijd met succes al die provincies waar hij in een groot netwerk van vooral tabakswinkels zijn kleipijpen en keramisch rookgeroi vermarktte.

In de tweede helft van de jaren 20 waren plateelschildering populair op kleine pijpenrekjes en vaasjes. De Zenith was in het Goudse toen kwalitatief de mindere van de Plateelbakkerij Zuid-Holland en de Ivora, maar door de wereldcrisis van

Groningen

Zenith, Delfzijl, Vuurtoren, A. Verschut, 7,5 x 15 cm

Zenith, Slochteren, Fraeylemaborg, 7,5 x 15 cm

Friesland

Zenith, Afsluitdijk, Vlieter Monument, Dudok 1933, C.A. Prins, 10 x 10 cm

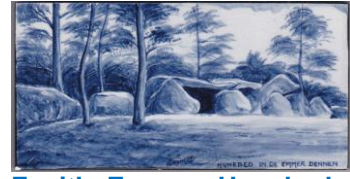

Goedewaagen, Dokkum, Stadhuis, W. van Norden, 10 x 10 cm

Iris, Leeuwarden, Oude Waag, 10 x 10 cm

Drenthe

Zenith, Emmen, Hunebed D45, Emmerdennen, A. Verschut, 7,5 x 15 cm

Overijssel

Zenith, Kampen, Oude Stadhuis, Van Dam, 15x15

Zenith, Zwolle, Peperbus, Corvé, 7,5 x 15 cm

Gelderland

Zenith, Arnhem, Stadhuis, C.A. Prins, 7,5 x 15 cm

Zenith, Vaassen, Kasteel De Cannenburgh, A. Verschut, 7,5 x 15 cm

Utrecht

Zenith, Amersfoort, Koppelpoort, C. Verwoerd

Ivora, Utrecht, Gaardbrug, Domtoren, 10 x 10 cm

Noord-Holland

Zenith, Alkmaar, De Waag, A. Verschut, 14 x 10 cm

Goedewaagen, Hilversum, Raadhuis, Dudok, 1931, W. van Norden, 7,5 x 15 cm

Zuid-Holland

Zenith, Den Haag, Vredespaleis, A. Stolk, 7,5 x 15 cm

Zenith, Oud-Beijerland, Raadhuis, A. Stolk

Zeeland

Zenith, Middelburg, Stadhuis, A. Stolk, 10x10

Zenith, Veere, Kade, C. Verwoerd, 7,5 x 15 cm

Noord-Brabant

Goedewaagen, Breda, Spanjaardsgat, J. Guérain, 7,5 x 15 cm

Zenith, Uden, Gemeentehuis, A. Verschut

Limburg

Zenith, Geulem-Houthem, Rotswohnungen, J. Guérain, 7,5 x 15 cm

Zenith, Heerlen, Steenkolenmijn Oranje-Nassau, Corvé, 7,5 x 15 cm

1929 kregen die fabrieken het heel moeilijk.

De Zenith die net als Goedewaagen in de crisistijd redelijk kon doordraaien bij de gratie van de verkoop van kleipijpen, profiteerde van het gegeven dat goede schilders bij de concurrent hun werk verloren.

Het nieuwe schilderteam van de Zenith rond oudgediende Aart Stolk stortte zich op het beschilderen van kleine tegels. Aanvankelijk ging de keuze uit naar sepiakleurige lijntekeningen onder glansglazuur. Vanaf 1935 werd gekozen voor bijna foto-realistische weergaven van monumenten in Delfts Blauw. In de expositie wordt ook gedocumenteerd dat in de schilderzaal van de fabriek veel ansichtkaarten beschikbaar waren die soms virtuoos nagevolgd werden. Goedewaagen volgde attent haar concurrent. Willem Hendrik van Norden schilderde vooral meerkleurig opmerkelijke, Nederlandse monumenten.

In het eerste oorlogsjaar verloor het schilderen van monumenten elke vorm van vrijblijvend schilderplezier. Na het bombardement op Rotterdam waarbij een groot aantal markante gebouwen vernietigd werd, besloot Aart van der Want om zijn vroegere detaillisten in de havenstad te gaan helpen met verkoopwaar. Zijn schilderteam ging ruim 20 geliefde gebouwen van voor de 14e mei op tegels vastleggen. Toen op 17 mei ook de binnenstad van Middelburg uitbrandde, werden ook daarvan tegels geschilderd. Tot 23 december 2022.